

Filmová/Audiovizuální výchova pro gymnázia

FILMOVÁ/AUDIOVIZUÁLNÍ VÝCHOVA PRO GYMNÁZIA

1. Charakteristika vzdělávacího oboru

Doplňující vzdělávací obor Filmová/Audiovizuální výchova (dále jen F/AV) poskytuje školám možnost obohatit vzdělávací obsah gymnaziálního vzdělávání ve vzdělávací oblasti Umění a kultura. Vymezený vzdělávací obsah podporuje rozvoj žáků jako uživatelů filmových a obecně audiovizuálních produktů a zároveň rozvíjí jejich vnímavost a tvůrčí schopnosti prostřednictvím filmových/audiovizuálních výrazových prostředků.

F/AV v etapě gymnaziálního vzdělávání cíleně propojuje vlastní zkušenost z tvorby s vnímáním filmového/audiovizuálního díla. Rozvíjí schopnost uvědomovat si hodnoty díla, zaujmout k nim postoj na základě vlastních zkušeností a znalostí a formulovat názor na filmové/audiovizuální dílo v kontextu uměleckém, kulturním a společenském.

Důraz je kladen na rozvoj vnímání filmových/audiovizuálních děl ve všech jejich složkách – v pohybujícím se obrazu, zvuku a na porozumění jejich významu a vzájemným vztahům i na porozumění dílům jako celku a jejich působení na diváky. Žáci si rozvíjejí schopnost rozumět „řeči filmu“ a vnímat a užívat díla filmové a vizuální kultury.

Zároveň si prohlubují schopnost rozlišovat jednotlivé typy filmových/audiovizuálních sdělení, a to sdělení vycházejících jak z přesného obrazu okolního světa (dokumentární pojetí), tak z obrazu vytvořeného uměle více či méně možného světa (hraný film) i obrazu, který vychází z technických a technologických možností, a rozšiřuje tak „filmovou řeč“ o nové prvky.

Rovnocennou součástí vzdělávacího obsahu je vlastní tvorba žáků, při které podle svých schopností a zkušeností využívají technické a výrazové prostředky charakteristické pro film a audiovizuální umění obecně.

Vzdělávací obsah navazuje na okruhy tvůrčích činností v základním vzdělávání, dále je prohlubuje a rozvíjí prostřednictvím vzájemně propojených a na sebe navazujících okruhů činností:

- uplatnění subjektivity, pozorování a smyslového vnímání při koncipování vlastních projektů;
- činnosti, v nichž se uplatňuje specificky fantazie, tvořivost a senzibilita při práci se snímací technikou a skladebnými programy v procesu realizace záměru a jeho dokončování;
- posilování a prohlubování komunikačních schopností, jež rozvíjí tvůrčí experimentování s montáží záběrů;
- posilování analytických schopností při formulování názorů na zhlédnuté audiovizuální dílo a schopnosti komunikovat při spolupráci na týmovém úkolu.

V gymnáziu se pozornost zaměřuje především na:

- vytvoření záměru a konceptu filmového/audiovizuálního díla (co, proč a jakými prostředky chci sdělit); činnosti, které poskytují příležitost k rozvoji kritického myšlení, sociální citlivosti a současně sebevyjádření i sebepojetí; osvojení si specifického jazyka, jehož prostřednictvím se rozvíjí schopnost vyjadřovat vlastní myšlenky a pocity;
- tvorbu vlastního filmového/audiovizuálního díla, které představuje konkrétní praktickou zkušenost se zřetelným a hmatatelným výstupem; závěrečné zpracování filmového/audiovizuálního díla, dovedení vlastního tvůrčího záměru do konečné podoby; získání nenahraditelné tvůrčí zkušenosti využitelné při vlastním hodnocení díla, promyšlení jeho působení na diváky a posouzení, zda se tvůrčí záměr podařilo naplnit technickými, uměleckými i režijními postupy;
- individuální tvůrčí zkušenost při tvorbě filmového/audiovizuálního díla, která představuje konkrétní možnost individualizace vzdělávání s vysokou intenzitou působení na osobnost žáka; užívání technologií jako prostředku k realizaci autorského tvůrčího záměru, nikoliv jako cíle;

- prožitek individuální tvůrčí zkušenosti, která otevírá cestu k intenzivnějšímu a poučenějšímu vnímání filmových/audiovizuálních děl; rozpoznání kvalit díla a schopnost zaujmout a formulovat vlastní názor v diskuzi.

F/AV v gymnáziu poskytuje žákům příležitost nejen lépe pochopit společný základ umění, jeho význam a nezastupitelnost v životě člověka a společnosti, ale také posílí schopnost vnímat intenzivněji realitu a společenské procesy v ní probíhající. F/AV přispívá k rozvoji osobnosti žáka, vytvoření jeho hodnotového systému, etických postojů a aktivního vztahu ke společnosti.

2. Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Očekávané výstupy

žák

- *tvůřivě využívá základní pojmy audiovizuální dramaturgie (námět, téma situace, motiv, typ, charakter)*
- *zpracuje písemný koncept vlastního audiovizuálního projektu, formuluje jeho námět, obsahovou strukturu, formální pojetí a téma (koncept projektu prohlubuje přípravným vizuálním materiálem – fotografiemi, kresbami, přípravnými záběry)*
- *pracuje tvůřivě se snímací technikou a uplatňuje vlastní názor při vytváření obrazových prvků bez používání automatických funkcí*
- *užívá při vyjadřování syntézy světla, kvality reálných povrchů a reprodukčního kinematografického řetězce*
- *experimentuje s užitím barvy a jejími psychickými účinky v barevné dramaturgii vlastního audiovizuálního projektu*
- *tvůřícím způsobem fotografuje s klasickým filmovým materiálem a využívá procesy a zákonitosti fotochemické reprodukce pro rozvíjení vizuální představitosti*
- *při tvůrčí práci užívá digitální fotografii a její zobrazovací možnosti v kinematografii*
- *při stříhové montáži obrazových znaků – záběrů využívá znalostí ovlivňujících vnímání časoprostorových vztahů divákem a tyto možnosti uplatňuje při skladebném dokončování vlastního projektu*
- *experimentuje se zvukovou složkou audiovize v její komplexnosti (hudba, zvukový a ruchový obraz snímaného reálu) a ověřuje její tvůrčí spojení s vizuálním materiálem*
- *využívá systém audiovizuálních výrazových prostředků v jeho jednotě i druhové a žánrové pestrosti*
- *analyzuje obsahovou a formální strukturu promítnutého audiovizuálního díla i produktu*
- *vyhodnocuje konkrétní dílo na základě znalosti uměleckého, historického a společenského kontextu a seznamuje se s názorem umělecké kritiky*
- *rozpozná autorský záměr, formuluje a obhájí svůj názor v diskuzi, rozpozná etické hodnoty prezentované dílem i komerční a manipulativní záměry a cíle*
- *prokazuje aktivně vlastní zájem a individuální zaměření při práci na audiovizuálním projektu v týmu*

Učivo

UPLATNĚNÍ SUBJEKTIVITY, POZOROVÁNÍ, SMYSLOVÉHO VNÍMÁNÍ

- výtvarné postupy – animace, videoart, základní možnosti
- základy „dramaturgického myšlení“ ve vztahu k výrazovým prostředkům audiovize (námět, téma a jejich formulace v přípravné fázi projektu)
- příběh, situace, motiv, jednání, popis a vyprávění
- základy konstrukce dramatu, jeho specifické možnosti v audiovizi
- postava, charakter a typ
- základní informace o scénáři a jeho typech

- hlavní tvůrčí přístupy dokumentární tvorby

UPLATNĚNÍ KREATIVITY, FANTAZIE A SENZIBILITY

- práce s kamerou a fotoaparátem manuálním ovládáním základních funkcí v zájmu vyjádření autorského záměru, s úplným nebo částečným vyloučením automatického nastavení
- práce se světlem, úprava primární světelné skutečnosti v návaznosti na obrazovou stylizaci kinematografického díla; vytváření umělé světelné konstrukce
- fotometrie a senzitometrie jako technické disciplíny a výrazové nástroje
- základní informace o tvůrčích možnostech ovlivnění výsledné barevnosti a kontrastu obrazu, postprodukční úpravy obrazu, color grading
- výtvarný koncept audiovizuálního projektu, problém jeho jednoty a stylu
- komunikace s jednající postavou před kamerou, herec a neherec
- dialog, funkce, stylistika, možnosti
- náročnější formy hudební a zvukové dramaturgie v audiovizi – příklady žánrů a typů

KOMUNIKACE, POSILOVÁNÍ A PROHLUBOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH SCHOPNOSTÍ

- kreativní práce se stříhovým programem
- projekce vybraných kinematografických děl s důrazem na technické a psychosenzorické aspekty ztvárnění obrazu – perspektiva a perspektivní dojem
- montáž jako poetický princip audiovizuálního výrazu, vizuální metafora, emoční montáž audiovizuálních znaků a jejich syntéza
- specifika vnímání a ovlivňování časoprostorových vztahů
- tempo a rytmus
- základní informace o žánrech a typech audiovizuálních děl
- umělecké dílo versus komerce a manipulace, etická kritéria umělecké tvorby
- filmová řeč, její podoby a užití v současném multimediálním prostoru
- práce v týmu na společném audiovizuálním projektu – volba hlavních tvůrčích funkcí ve spolupracujícím týmu (kamera, režie, stříh, zvuk, produkce atd.)
- aktivní podíl na školním nebo třídním projektu audiovizuální publicistiky (filmová kronika – školní televize atd.)
- informativní přehled o audiovizuálních aktivitách a významných osobnostech oboru majících vztah k místu a regionu
- kritické analýzy filmových a televizních děl a komerčních produktů audiovize
- umělecké, historické a společenské kontexty vzniku významných děl filmové a televizní produkce